

DE IN 2006 BIJNA 1 MILJOEN BEZOEKERS VOOR BELANGRIJKSTE WO I-LOCATIES

'Oorlogstoerisme'

economische motor van de Westhoek

De Britse Queen Elisabeth zakt op 12 juli af naar de Westhoek voor de herdenking van de slag bij Passendale - 90 jaar geleden. In haar zog volgen duizenden van haar onderdanen.

Het 'battlefieldtoerisme' is goed voor een derde van de toeristische omzet in de regio.

Een groep pubers — sommige met een T-shirt van Manchester United — stapt uit een bus en grapt wat onder elkaar. We bevinden ons niet aan de poorten van een voetbalstadion. Wel aan de ingang van Tyne Cot Cemetery in het West-Vlaamse Passendale, het grootste Britse oorlogskerkhof ter wereld. Hier liggen 12.000 soldaten begraven die tijdens de Eerste Wereldoorlog het leven lieten in de Westhoek. Nog eens 35.000 namen van Britten en Nieuw-Zeelanders staan op een vermistenmonument. Jaarlijks ontvangt het kerkhof bijna 230.000 bezoekers, vooral Britten.

The Great War behoort tot het collectieve geheugen van Groot-Brittannië. Het is onderdeel van het leerplan in het middelbaar onderwijs en voor scholieren is het een van de aanbevolen studietrips. Die bijzondere interesse voor het oorlogsverleden heeft de West-Vlaamse regio geen windeieren gelegd. Westtoer en de Provincie West-Vlaanderen hebben een diepgaande studie gewijd aan de economische impact van dit toerisme (zie kader: *Het onderzoek van Westtoer*). Nagenoeg 330.000 bezoekers trekken jaarlijks naar *Flanders Fields*, zo blijkt. Het aantal bezoeken aan de tien belangrijkste WO I-locaties (kerkhoven, musea en loopgraven) komt in 2006 in de buurt van het miljoen (919.600). De groep toeristen bestond vorig jaar voor 41% uit individuele bezoekers, 37% scholen en 21% andere groepen.

Bij de keuze van de Westhoek als vakantiebestemming is voor bijna 70% van de respondenten de Eerste Wereldoorlog zeer belangrijk. Niet

verwonderlijk dus dat tussen 30% en 35% van de omzet van het toerisme in de regio het resultaat is van activiteiten die verband houden met de herinnering aan WO I. Volgens Westtoer is het goed voor 480 voltijdse jobs en een omzet van 31,2 miljoen euro. Het gros van de omzet wordt door verblijfstoerisme gegenereerd: 26,1 miljoen euro. Voor de overige 5,1 miljoen euro zorgen dagtoeristen. Aan logies wordt 14,3 miljoen euro uitgegeven (46%), 25% aan voeding en 13% aan shopping.

De chocoladeoorlog

Daar weten ze in Ieper alles van. In musea, horeca en winkels in de stad wordt jaarlijks zo'n 8,4 miljoen euro uitgegeven. Een interessante markt, wat wel eens tot spanningen leidde. Eind 2006 leek de winkelstraat in Ieper tussen de Grote Markt en de Menenpoort even op de Brusselse Beenhouwerstraat. Het verschil was dat er in Ieper geen obers de toeristen probeerden binnen te lokken om aan te schuiven voor een lunch. Wel brak er in de stad een heuse *chocolate war* uit. De chocolatiërs gebruikten zeer agressieve verkooptechnieken door potentiële klanten aan te spreken en hun zaak binnen te lokken. Ze plukten groepen toeristen letterlijk van straat. De verkooppraktijken waren dermate storend, dat een politiereglement werd uitgevaardigd dat handelaars verbood om klanten te lokken.

Minder mercantiel gaat het er in het Memorial Museum Passendale 1917 aan toe. Al heerst er momenteel een drukte van belang. Conservator Franky Bostyn is volop bezig met de voorbereiding van de grote dag: op 12 juli 2007 bezoeken de Britse koningin en tal van vips de *Ypres Salient*, het front van de Eerste Wereldoorlog ten oosten van Ieper. Op kaarten heeft het front de vorm van een omgekeerde S, een uitstulping, vandaar de naam *Salient*. De datum, 12 juli, herinnert aan een Duitse mosterdgasaanval op de Britse stellingen. Toen begonnen ook de bombardementen die zouden leiden tot de derde slag om Ieper of ■■■

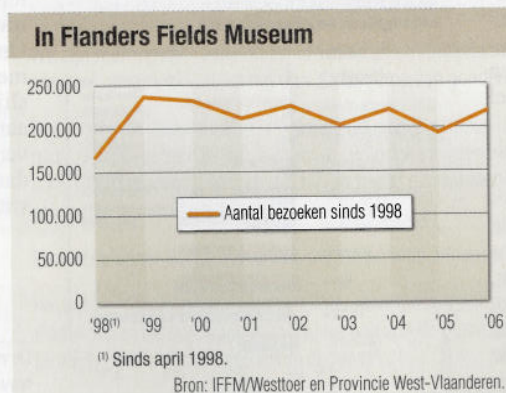
Oorlogstoerisme in de Westhoek

326.897
bezoekers in 2006.

31,2 miljoen
euro omzet.

30% à 35%
van toeristische omzet in de Westhoek.

480
voltijdse banen.

TYNE COT CEMETERY

In het West-Vlaamse Passendale bevindt zich het grootste Britse oorlogskerkhof ter wereld.

■■■ de slag bij Passendale. Tussen 31 juli en 10 november 1917 sneuvelde een half miljoen soldaten in het gebied tussen Ieper en Passendale. Op het front werd amper terreinwinst geboekt. Passendale of *Passendale* werd een begrip in het Verenigd Koninkrijk.

Het is er een nationale traditie om slagvelden waar Britten gevochten hebben te bezoeken. "Groot-Brittannië telt 200 bedrijven die vooral *battlefield tours* organiseren," legt Bostyn uit. "Weet u dat ze zelfs trips inrichten naar de Falklands? Die eilandengroep ontvangt jaarlijks drie keer meer toeristen dan het inwoners telt."

Een familieband met de Westhoek (de zoektocht naar een overleden familielid was vroeger vaak de belangrijkste reden) verklaart slechts voor een deel de interesse. Uit recent onderzoek blijkt dat dit criterium slechts van toepassing is voor een vijfde van de bezoekers. "Het is toch een breder publiek geworden," beklemtoont Peter Slosse, diensthoofd toerisme in Ieper en zakelijk leider van het In Flanders Fields Museum.

Hernieuwde belangstelling

Na de Belgen leveren de Britten het gros van de oorlogstoeristen aan de Westhoek. Volgens het Westtoeronderzoek werden de oorlogssites in 2006 door 152.400 Belgen bezocht tegen 131.800 Britten. Het Memorial Museum Passchendaele 1917, een klassiek museum dat een militair overzicht geeft van de gebeurtenissen, telde vorige jaar meer dan 44.000 bezoekers (zie tabel: *De populairste locaties*). Het kan rekenen

op een stijgende populariteit. "We merken dat duidelijk aan ons bezoekersaantal," stelt Bostyn vast. "In 2004 waren er dat nog 27.000. Hetzelfde geldt voor het nabijgelegen Tyne Cot, dat nu bijna aan 230.000 bezoekers zit, terwijl het er in 2002 189.000 waren. Pieken zijn er rond 11 november en in de zomermaanden. Dan moeten we het vooral hebben van de individuele bezoeken. Dat compenseert voor de scholen die vooral in de loop van het jaar naar onze streek afzakken."

Het oorlogstoerisme in de Westhoek heeft een lange traditie, maar was 15 jaar geleden op sterven na dood. Bostyn: "Je moet dat in zijn historische context plaatsen. Kort na WO I was het *battlefieldtoerisme* zeer populair. Men wou op zoek gaan naar graven van gesneuvelde familieleden. Dat waren heuse pelgrimstochten. In de jaren dertig ebde de aandacht weg, ook omwille van de economische crisis. De jaren zestig luidden een heropleving in, met de vijftigste verjaardag van WO I. Toerisme is natuurlijk ook afhankelijk van de conjunctuur. In de moeilijke jaren zeventig was het huilen met de pet op. In de jaren tachtig werd een aantal musea opgericht, maar het is pas sinds een tiental jaar dat de revival zich echt laat voelen."

Daarvoor geeft Bostyn verschillende redenen aan: de laatste overlevenden zijn er niet meer. Voor herinneringen moet men op het terrein zijn. Daarnaast krijgt de militaire geschiedenis meer aandacht dan vroeger. Bostyn: "Ik was als historicus in Leuven de eerste in 30 jaar die een thesis schreef rond krijgsgeschiedenis." ■■■

CHOCOLADEOORLOG

Vooraf eind 2006 gebruikten de Ieperse chocolatiërs agressieve verkoopstechnieken door potentiële klanten aan te spreken en hun zaak binnen te lokken.

PASSENDALE

Tussen 31 juli en 10 november 1917 sneuvelde een half miljoen soldaten in het gebied tussen Ieper en Passendale.

Het onderzoek van Westtoer

In 2006 voerde Westtoer een onderzoek uit naar de impact van het oorlogstoerisme, samen met de provincie West-Vlaanderen en zes gemeenten (Diksmuide, Heuveland, Ieper, Langemark-Poelkapelle, Poperinge en Zonnebeke). De initiatiefnemers wilden een idee krijgen van het totaalvolume WO I-toeristen in de Westhoek. Via een bevraging wilden ze ook zicht krijgen op de tevredenheid van de toeristen, hun activiteiten en bestedingspatroon. Daarbij werden een tiental locaties gekozen voor een bezoekerstelling en -bevraging. Van half maart tot half november 2006 werd het onderzoek uitgevoerd. Westtoer heeft 7040 formulieren uitgedeeld. 3054 schriftelijke enquêtes werden geanalyseerd, een respons van 43%.

De populairste locaties (1)

1. Tyne Cot Cemetery	228.027
2. In Flanders Fields Museum	216.131
3. Duitse begraafplaats in Langemark	144.655
4. IJzertoren	78.587
5. Dodengang	71.625
6. Duitse begraafplaats in Vladslo	52.359
7. Memorial Museum Passchendaele	44.004
8. Bayernwald	31.058
9. Lijssenthoek Military Cemetery	29.509
10. Talbot House	23.644

(1) Het gaat om het bezoekersaantal (cijfers 2006) op basis van metingen via ticketverkoop en infraroodtellers bij de ingang, in het kader van het onderzoek van Westtoer. In deze lijst zijn een aantal sites niet opgenomen. Toch maakte Westtoer een aantal schattingen van het bezoekersaantal aan andere sites, zoals de Menenpoort en de Last Post (217.591) of Hill 62 met het Sanctuary Wood Museum in Zillebeke (92.473).

Bron: Westtoer in samenwerking met Provincie West-Vlaanderen.